

POROČILO O ORIENTACIJSKEM SONDIRANJU PRI PODRUŽNI CERKVI SV. ANDREJA NA GOSTEČEM

V dneh od 18. do 25. oktobra 1977 je Loški muzej iz Škofje Loke sondiral na parceli št. 262 k. o. Draga, na kateri stoji gotska cerkev sv. Andreja na Gostečem. Poskusna izkopavanja smo izvedli na prostoru med cerkveno stavbo in obzidjem. Izkopali smo tri sonde, dve na severni in eno na južni strani cerkve (gl. prilogo I). Skupno smo odkrili pr. 28 m² površine in v prvi in drugi sondi kopali poprečno 1,20 m ter v tretji do 0,90 m globoko. Do globine 2,80 m smo kopali le v prvi sondi, in to na ozkem kontrolnem izkopu 2 × 1 m.

Stratigrafski profili raziskanega prostora so enostavni in v vseh treh sondah domala enaki. Pod rušo je pr. 40—60 cm debela humozna plast, pomešana z drobnim kamenjem in kosi strešne kritine — skril in bobrovec (na prilogah plast 1); nato sledijo ilovnate s prodrom pomešane naplavljenе plasti, ki smo jih le v prvi sondi poglobljali 2,80 m globoko, ne da bi zadeli na kakšno drugo zemeljsko sestavo (sl. 3; priloga III, plasti 2, 3, 4 in 5).

V vseh treh sondah smo 0,10 do 0,50 m globoko odkrili plast nasutega neobdelanega in nevezanega kamenja, položenega v humozno plast (na prilogah plast 6). To kamenje verjetno predstavlja nekako hodno površino in izravnavo terena v neposredni okolici cerkve.

Sonda 1 obsega 2,0 m širok in 5,0 do 5,50 m dolg izkop (sl. 1 in priloga II). Zakoličena je pravokotno na severno steno cerkvene ladje in jo na severni strani zaključuje cerkveno obzidje (priloga II, št. 13, 14 in sl. 5). V južnem profilu izkopa smo ob severni cerkveni steni dokumentirali drenažo iz začetka 20. stoletja (priloga IV, plast 7). Drenažni zid je vkopan v ilovnato prodnato plast in postavljen na pr. 5 cm debelo plast betona (sl. 1, 2; priloga IV, plast 8). Sloj nasutega kamenja smo dokumentirali predvsem v sredini sonde (sl. 1, 4, 5; priloga II, plast 6). V severni polovici izkopnega polja je isti sloj kamenja nekompaten in izoblikovan v obliki črke T, kar je povzročil izkop grobnih jam za pokop dveh padlih partizanov leta 1944; ponovno pa še ob prekopu po osvoboditvi. Večje kose in drobce lesenih krst smo zasledili v prekopanih plasteh in v vzhodnem profilu sonde (priloga III, plast 9).

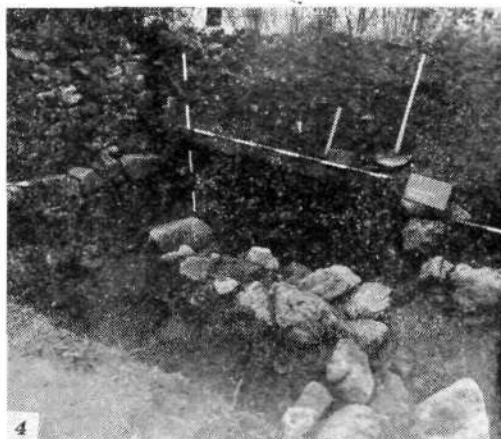
Sonda 2 obsega 2,0 m širok in 6,30 do 6,70 m dolg izkop. Usmerjena je pravokotno na prvo sondo in vzporedno s severno cerkveno steno. Na zahodni strani jo zaključuje cerkveno obzidje (sl. 6 in priloga II). V vzhodnem delu izkopnega polja smo v humozni plasti dokumentirali nasuto kamenje (sl. 6, 7; priloga V, št. 6), v zahodnem delu pa plitko apneno jamo polkrožne oblike z zaobljeno izvihanim robom, ki se naslanja na cerkveno obzidje in njegov temelj (sl. 6, 8; prilogi II, V, št. 12). Rabili so jo za gašenje apna pri gradnji

Sl. 1: sonda 1, pogled na celoten izkop. Vidna sta južni in vzhodni profil. V sredini sonde je plast nasutega kamenja, ki je bila izkopana za grobove padlih partizanov, poškodovana in izoblikovana v obliki črke T

Sl. 2: sonda 1, pogled na južni profil izkopa z drenažnim zidom

prizidane pokrite vhodne lope pred vhomom v cerkev. Jama je bila zapolnjena z večjimi kamni in kompaktno plastjo strešnega skrila (sl. 8; priloga V, plast 11). Plast skrila, ki je ob cerkvenem obzidju prekrivala sondo po vsej širini, sega v vzhodnem delu sonde še preko plasti nasutega kamenja. Nad to plastjo in delno tudi pod njo smo v sredini sonde dokumentirali pod rušo

Sl. 3: sonda 1, pogled na jugovzhodni vogal, kjer so glinaste narivne plasti kopane 2,80 m globoko

Sl. 4: sonda 1, pogled na del vzhodnega profila in cerkveno obzidje s temeljem, ki zaključuje sondo na severni strani. V sredini je vidna plast nasutega kamenja

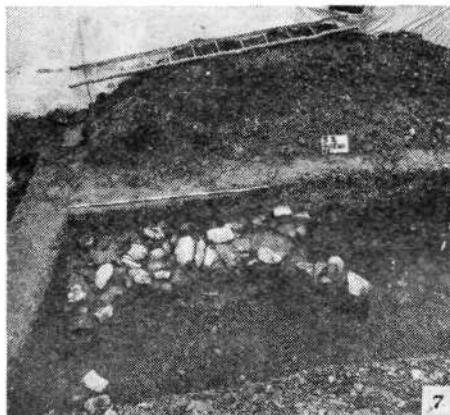
Sl. 5: sonda 1, pogled na severno polovico s cerkvenim obzidjem in plastjo posutega kamenja

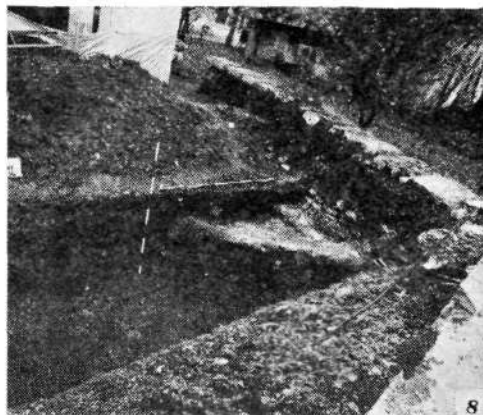
Sl. 6: sonda 2, pogled na del severnega profila. Levo spredaj je apnena jama, naslonjena na cerkveno obzidje in njegov temelj; desno je delno vidna plast nasutega kamenja. Zadaaj je delno zasut vhodni portal v cerkvenem obzidju

plast peska, nekdanj nasutega na pot, ki vodi od portala v cerkvenem obzidju do lope, prizidane na zahodni strani cerkve (sl. 6, 7, 8; priloga V, plast 10).

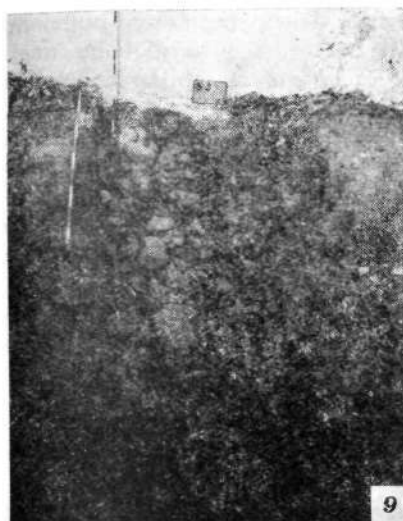
Sonda 3 je 1,0 m široka in 4,90 do 5,20 m dolgo izkopno polje, ki je zakoličeno pravokotno na južno cerkveno steno in se ob tej strani konča ob cerkvenem obzidju (sl. 9, 10 in priloga VI). V njej smo dokumentirali plast nasutega kamenja (sl. 9; priloga VI, št. 6) in kamnitno sled prestavitve cerkvenega obzidja, ki je nastala zaradi prezidave in povečanja prvotne gotske zakristije. Ohranjen je le še temelj prvega obzidja (priloga VI, št. 13); staro obzidje je bilo namreč porušeno do višine temelja, novo pa pozidano južneje od prvotne smeri (priloga VI, št. 14). V notranji steni današnjega obzidja je ta zalom zidu še viden (sl. 10).

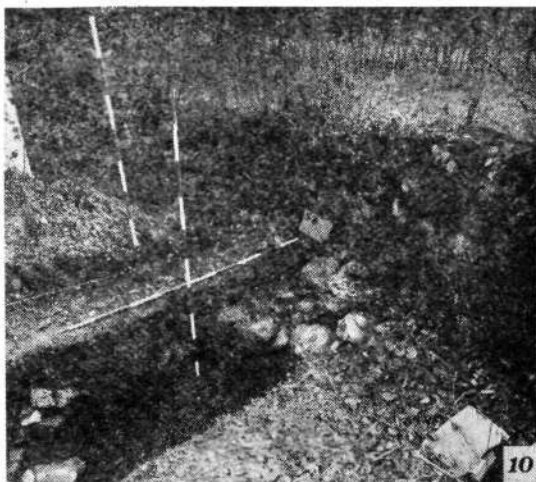
Sl. 7: sonda 2, pogled na vzhodno polovico z delom južnega profila in plastjo nasutega kamenja

Sl. 8: sonda 2, pogled na zahodno polovico z delom južnega profila, na apneno jamo in obzidje, ki zaključuje sondo na zahodni strani

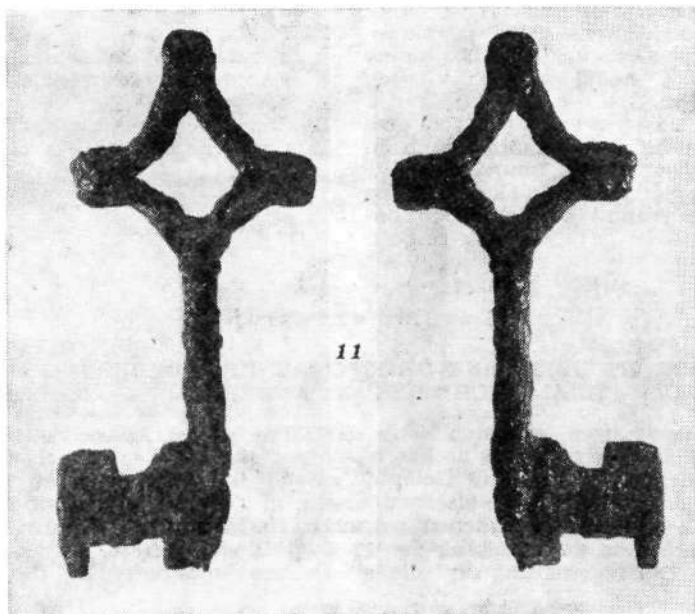

Sl. 9: sonda 3, pogled proti severu z vidno plastjo nasutega kamenja

Sl. 10: sonda 3, pogled proti jugu kjer se zaključa s cerkvenim obzidjem. Vidna je naknadna sprememba smeri in prestavitve obzidja proti jugu zaradi prezidave in povečave prvotne gotske zakristije

Vse tri sonde so bile arheološko negativne. Razen maloštevilnih črepinj recentne keramike (ustja, dna in ostenja posod) smo v humozni plasti našli dokaj ročno kovanih železnih žebeljev T oblike, s katerimi so bile skrilave ploščice pritrjene na cerkveno streho.

Sl. 11: železen ključ, izkopan v sondi 1

V severozahodnem vogalu prve sonde smo v že enkrat premetani humozno ilovnati plasti (pokop in prekop že omenjenih borcev) 0,60 m globoko našli slabše ohranjen gotski železen ključ (sl. 11). Po enostavno oblikovani bradi kvadratne oblike ga lahko okvirno datiramo na konec 13. ali na začetek 14. stoletja. Ključ ima rombično oblikovan držaj iz žice ovalnega preseka, ki je na konicah zavita v zanke in rahlo sploščena. Telo ključa je polno in okroglega preseka. Kvadratno oblikovana brada ima na spodnjem robu večjo pravokotno, a na zgornjem robu manjšo zarezo (dolž. ključa 87 mm, pr. držaja 40 mm, dolž. brade 21 mm in deb. 3 mm, pr. telesa 6 mm in pr. žice držaja 5×4 mm).

Na terenu smo izdelali vso potrebno pisano, grafično in fotografsko dokumentacijo. Skupaj z omenjenimi najdbami jo hrani Loški muzej v Škofji Loki.

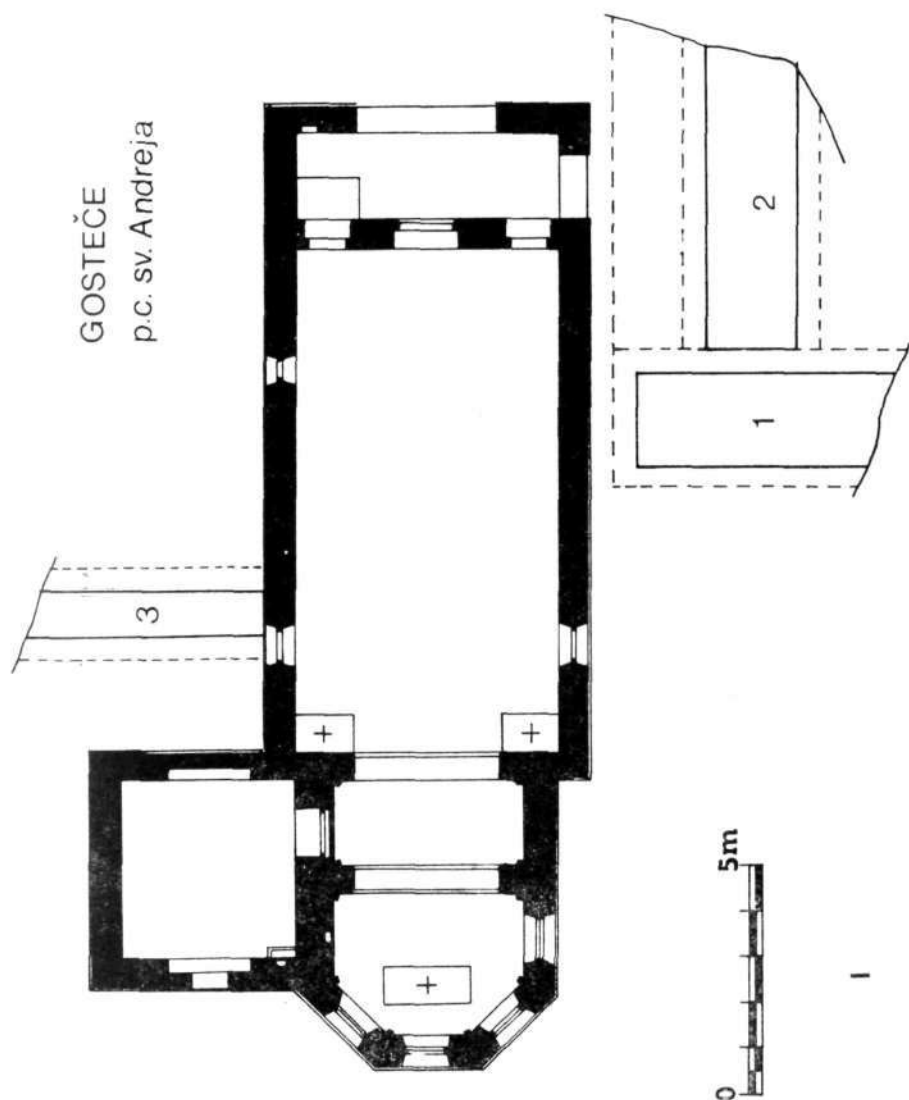
LEGENDA IN OPIS PLASTI K PRILOGAM II—VI

- Humus, pomešan z drobnim kamenjem in drobci strešne kritine (skril in bobrovec).
- Plast temnejše rjave gline, pomešana z drobnim kamenjem.
- Plast temnejše rjave gline, ki je v zgornji polovici čistejša, v spodnjem delu pa peščena in pomešana z večjimi oblicami.
- Plast svetlorjave čiste gline, pomešane le s posameznimi kamni.
- Močno peščena plast temnorjave gline s posameznimi oblicami.
- Plast neobdelanega nasutega kamnina izravnane kot nekaka hodna površina. Zasledili smo jo v vseh treh sondah.
- Drenažni zid ob severni cerkveni steni. Zložen je iz nevezanih večjih in manjših neobdelanih kosov kamna. Na vrhu je prekrit s kosi strešne kritine, z večjimi kosi skрила in bobrova.
- Plast betona kot podlaga za drenažni zid.
- Ostanki lesa od krst, v katere so začasno pokopali padle partizane.
- Plast na pot nasutega peska, ki vodi od vhodnega portala v cerkvenem obzidju do prekrite lope, prizidane na zahodno stran cerkve.
- Kompaktna plast strešnega skрила, s katerim so ob zamenjavi strešne kritine z bobrovcem v neposredni bližini cerkve izravnali in zapolnili kotanjasta tla.
- Plitka apnena jama polkrožne oblike z zaobljeno izvihanim robom. Naslanja se na cerkveno obzidje in njegov temelj.
- Temelj cerkvenega obzidja.
- Cerkveno obzidje.

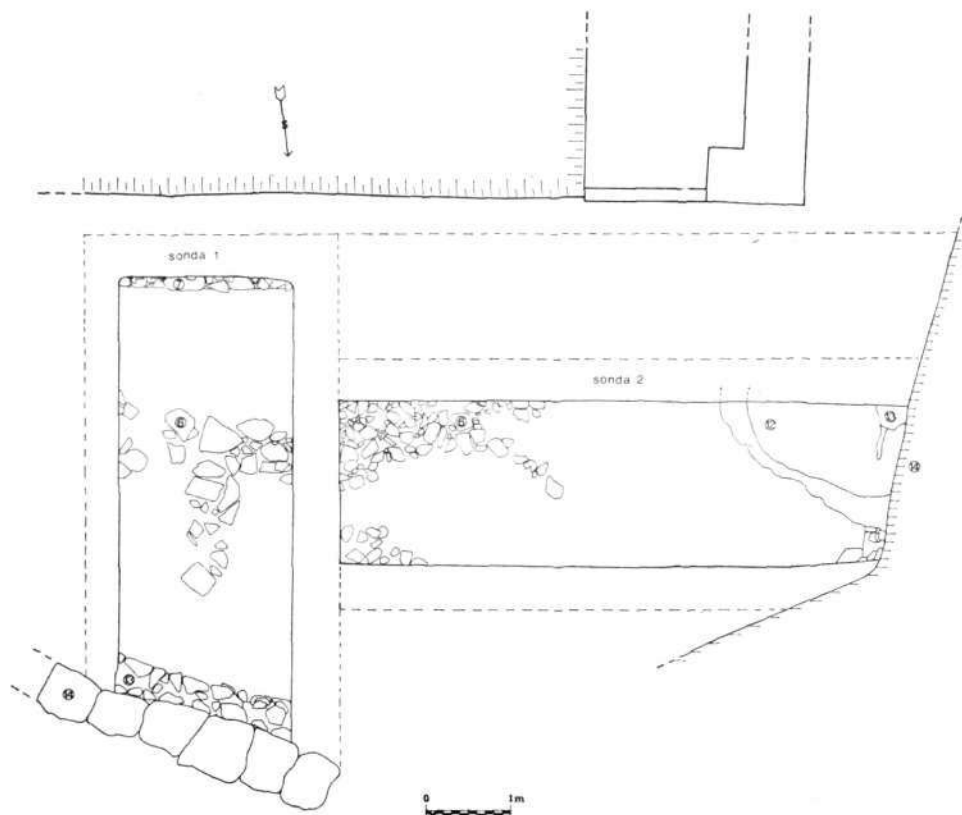
Zusammenfassung

BERICHT ÜBER EINE ORIENTIERENDE SONDIERUNG BEI DER FILIALKIRCHE DES HL. ANDREAS IN GOSTEČE

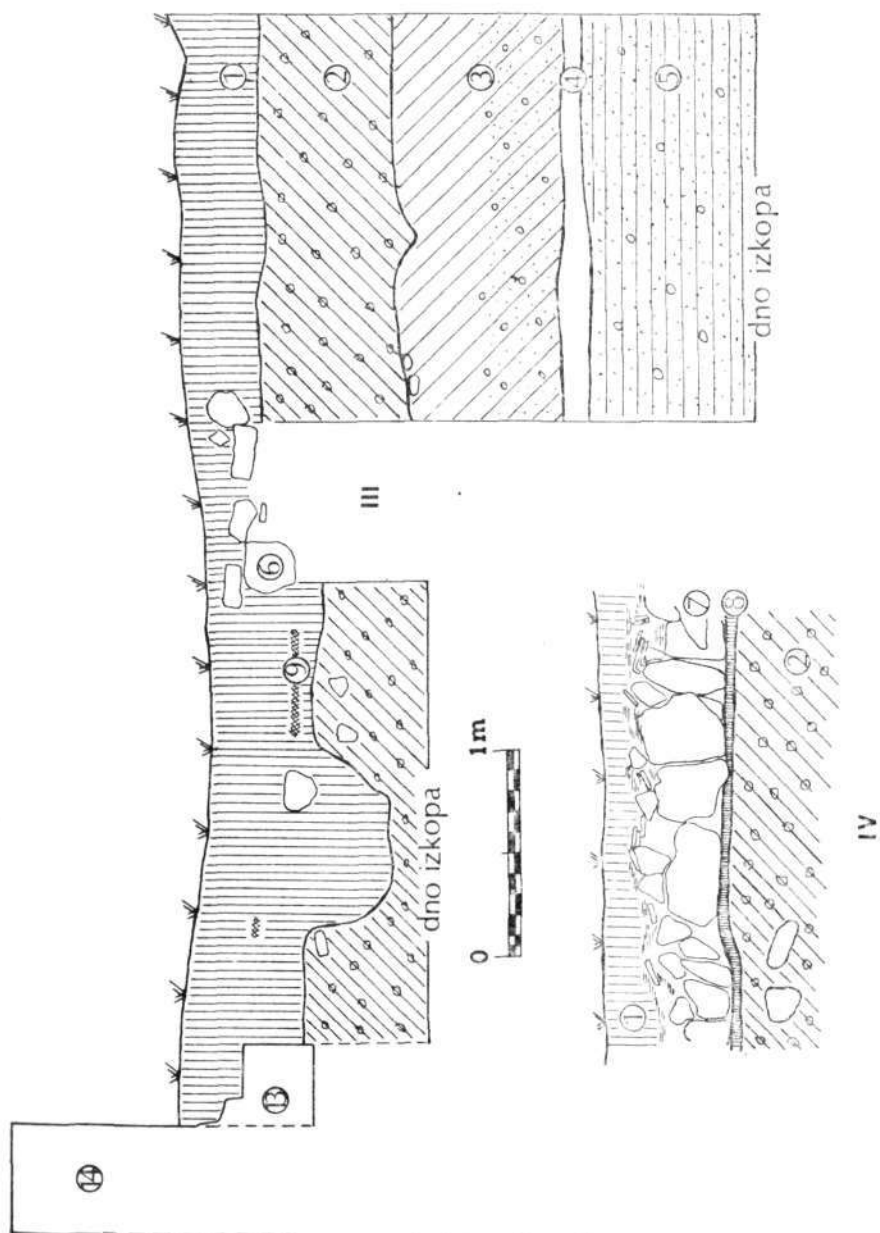
Versuchsgrabungen im Raum längs der Kirche des hl. Andreas in Gostče (Gem. Škofja Loka) erwiesen sich als archäologisch negativ. Mit der Ausschachtung dreier Sonden wurden etwa 28 m² des Geländes erforscht. Ausser Scherben rezenter Keramik und handgeschmiedeten eisernen Nägeln in T-Form fanden wir in der Sonde 1 einen noch schlechter erhaltenen gotischen eisernen Schlüssel, der seiner Form nach annähernd in den Ausgang des 13. oder Beginn des 14. Jh. zu datieren ist. Die gesamte Dokumentierung und die erwähnten Funde verwahrt das Museum in Škofja Loka.

Priloga I: tloris cerkve z vrisano situacijo sond

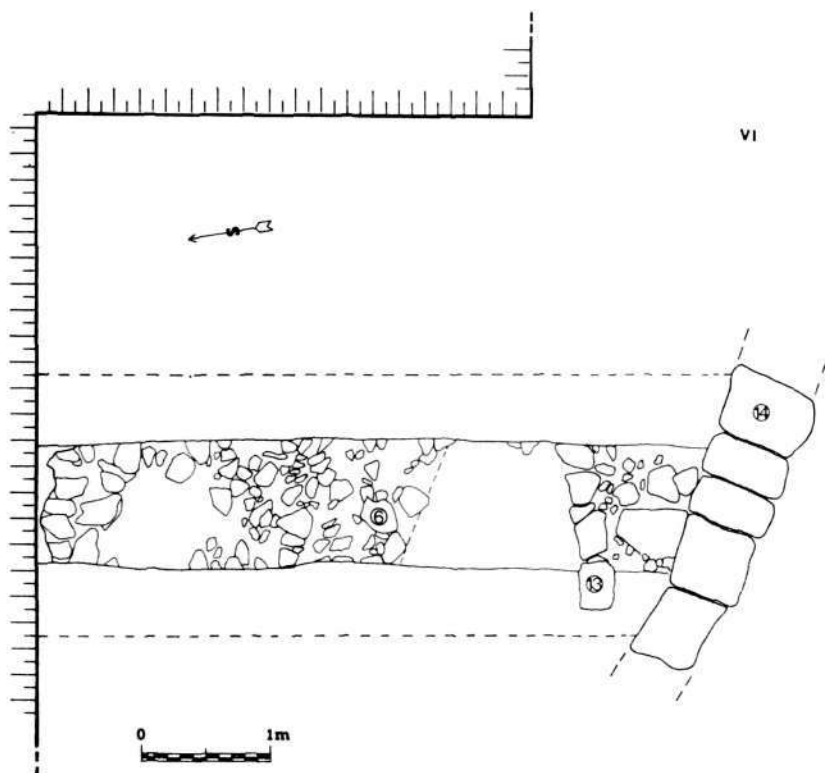
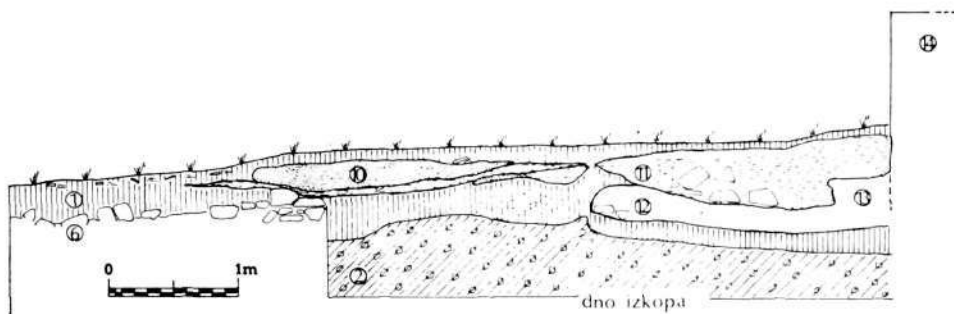

Priloga II: tloris sond 1 in 2

Priloga III: vzhodni profil sonde 1

Priloga IV: južni profil sonde 1

Priloga V: južni profil sonde 2

Priloga VI: tloris sonde 3